

ოთარ ზუმბურიძე,
სტუ-ს სრული პროფესორი,
ნინო ყიფილაშვილი,
სტუ-ს დოქტორანტი,

რეზიუმე

სტატია ეხება “საინფორმაციო რევოლუციის” რაობას, რომელიც განხილულია ისტორიულ ჭრილში. სტატიაში წარმოდგენილია საინფორმაციო რევოლუციის ისტორიული ეტაპები და განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილებულია საინფორმაციო რევოლუციის თანამედროვე ეტაპზე, ამჟამად არსებულ მდგომარეობაზე, ასევე, მის შესაბამის წინაპირობებსა, ტექნოლოგიებსა და საშუალებებზე.

განხილულია თანამედროვე ეტაპზე საინფორმაციო რევოლუციის შედეგად წარმოქმნილი სრულიად ახალი სოციალური პრობლემა - საინფორმაციო “ციფრული უთანასწორობის” („დიგიტალ დივიდე“) პრობლემა.

სტატიაში წარმოდგენილია მსოფლიო საინფორმაციო გარემოს ფორმირების შედეგად მიღებული შედეგები როგორც პოლიტიკურ და ეკონომიკურ, ისე სამეცნიერო—ტექნიკურ ასპექტში.

სტატიაში განხილულია საქართველოს მდგომარეობა მსოფლიო თანამედროვე დონესთან შედარებით და ასევე, ის საკითხები, რომელსაც ითვალისწინებს ქვეყნის ეკონომიკაში ინფორმაციისა და საინფორმაციო ტექნოლოგიების სექტორი.

საქართველოში ელექტრონული საკომუნიკაციო ინფრასტრუქტურის განვითარებასთან დაკავშირებით, გაანალიზებულია საქართველოს სატელეკომუნიკაციო სფეროში არსებული მონაცემები და მის საფუძველზე მოცემულია გზები და საშუალებები საქართველოში არსებული ვითარების გაუმჯობესების მიზნით.

Summary

The paper refers to the “information revolution”, its historical stages and particular attention is given to the modern phase of the information revolution as well as the appropriate preconditions, technologies and features.

The paper considers the problem of “Digital Divide” as entirely new social problem resulting from the modern stage of the information revolution.

The article presents the results based on the global information innovations, in political, economical and scientific - technical aspects as well.

It considers the appropriate situation in Georgia and the issues that are provided in the country’s economy by information and information technology sector.

The article analyzes the data existing in Georgia’s telecommunication sphere related to the development of telecommunications infrastructure in Georgia and provides the recommendations for improving the current situation in Georgia.

შესავალი

თანამედროვე სამყაროში “საინფორმაციო რევოლუციას” უწოდებენ სოციალური ურთიერთობებისა და ცხოვრების სტილის ფუნდამენტურ გარდაქმნას, რასაც ახალი საინფორმაციო ტექნოლოგიებისა და საკომუნიკაციო საშუალებების გაჩენა განაპირობებს. “საინფორმაციო რევოლუცია” ერთგვარად აღწერს მიმდინარე ეკონომიკურ, სოციალურ და ტექნოლოგიურ ტენდენციებს, ინდუსტრიული რევოლუციისგან დამოუკიდებლად.

პირველ საინფორმაციო რევოლუციად, ტრადიციულად, მიიჩნევა წიგნის ბეჭდვის გამოგონება (XVI ს. შუა ხანები), რომელიც, თავის მხრივ, მასობრივი პრესის საფუძველი გახდა; მეორე საინფორმაციო რევოლუციად მოიაზრება კომუნიკაციის ელექტრონული საშუალებების გამოგონება, დანყებული ტელეგრაფიდან ვიდრე რადიო თუ ტელევიზიამდე. მესამე საინფორმაციო რევოლუცია ჩვენს თვალწინ მიმდინარეობს და ის უკავშირდება საინფორმაციო-კომპიუტერული ტექნოლოგიების წარმოქმნასა და მის მასობრივ გავრცელებას, როდესაც ბოლო ორ ათწლეულში საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების სწრაფმა გავრცელებამ მნიშვნელოვანი ზეგავლენა იქონია ადამიანთა საქმიანობის ყველა სფეროზე (1).

1. საინფორმაციო რევოლუციის ისტორიული ეტაპები

პირველი საინფორმაციო რევოლუცია თითქმის 300 წლის განმავლობაში მიმდინარეობდა: აღნიშნული პერიოდი დასჭირდა იმას, რომ წიგნის ბეჭდვის საფუძველზე მასობრივი პრესა აღმოცენებულიყო. ამისთვის აუცილებელი გახდა არა მხოლოდ ტექნიკური სიახლეების დანერგვა, რომლებმაც რადიკალურად სრულყვეს გუტენბერგის ხელით საბეჭდი დაზგა, არამედ ამასთანავე, საყოველთაო განათლებაზე გადასვლა, რამაც შემდგომში მასობრივი აუდიტორიის გაჩენის წინაპირობები განაპირობა. გუტენბერგის დაზგაზე დაბეჭდილი წიგნების რაოდენობა დღის განმავლობაში მაქსიმუმ 2000 აღწევდა და ზუსტად ამდენივე იყო ადრეული გაზეთის ტირაჟი საწყის ეტაპზე. მასობრივი გაზეთების წარმოებისათვის აუცილებელი გახდა თავდაპირველად ორთქლის საბეჭდი პრესის გამოგონება, შემდეგ კი - როტაციული მანქანის.

მეორე საინფორმაციო რევოლუცია ელექტრონუ-

ლი ტელეგრაფის გამოგონებით დაიწყო, რამაც პირველად გახადა შესაძლებელი, რომ ინფორმაციის გადაცემა სატრანსპორტო საშუალებების გამოყენებისგან დამოუკიდებელი გამხდარიყო. შემდეგი ნაბიჯი გახდა “უსადენო ტელეგრაფის” გაჩენა, რომელიც ვიწრო ამოცანის გადაწყვეტის მიზნით დაინერგა, რაც გულისხმობდა ღია ზღვაში გემებს შორის კავშირის მოწესრიგებას. “უსადენო ტელეგრაფის” გარდაქმნა მასობრივი ინფორმაციის საშუალებად - რადიოდ, მისი გამომგონებლებისთვისაც კი მოულოდნელი აღმოჩნდა და ის წარმოადგენს კლასიკურ მაგალითს იმისა, თუ როგორ შეიძლება სოციალური გარემოს მოთხოვნილებების ზემოქმედების შედეგად ტექნოლოგიამ მათი ავტორების თავდაპირველი ჩანაფიქრისგან განსხვავებით სრულიად საპირისპირო მნიშვნელობა შეიძინოს. რადიოსგან განსხვავებით, ტელევიზია თავდაპირველად ყალიბდებოდა, როგორც მასობრივი ინფორმაციის საშუალება და ამ გაგებით, ის გასული საუკუნის 50-60-იან წწ. მთელი საინფორმაციო სისტემის ძირითად ელემენტად გადაიქცა.

2. საინფორმაციო რევოლუციის თანამედროვე ეტაპი

საინფორმაციო რევოლუციის თანამედროვე ეტაპი უკავშირდება ისეთი ტექნოლოგიების გამოჩენას, რომელთა გამოყენებითაც რიგით მომხმარებელს რეალური საშუალება ეძლევა დაძლიოს მასობრივი ინფორმაციის ტრადიციული საშუალებებისგან ცალმხრივი დამოკიდებულება. აღსანიშნავია, რომ “უსადენო ტელეგრაფის” შემთხვევის მსგავსად, ამგვარი ტექნოლოგიების შემქმნელებს კონკრეტული გამოყენებითი მიზნები გააჩნდათ და დასაწერები საინფორმაციო სისტემის მთავარი მახასიათებელი - მისი ინტერაქტიურობაც ამ საქმიანობის თანამედვეი ეფექტი აღმოჩნდა ძირითადად.

პირველი ორი საინფორმაციო რევოლუციის პროცესში წარმოქმნილი მასს მედია, იქნებოდა ეს გაზეთები, რადიო თუ ტელევიზია, თავდაპირველად ისე იყო მოწყობილი, რომ სრულად განსაზღვრულიყო, როდის, სად და კონკრეტულად რა ინფორმაცია უნდა მიეღო აუდიტორიას. მასობრივი კომუნიკაციების პროცესის ცალმხრივი მიმართულება უზრუნველყოფილი იყო როგორც ტექნოლოგიურად, ისე ინსტიტუციონალურად, ასე, რომ ინფორმაციის გამგზავნი გახდა დიდი, ბიუროკრატიულად ორგანიზებული სტრუქტურები, ხოლო ინფორმაციის მიმღები - სივრცეში გაბნეული აუდიტორიის წევრები, რომლებსაც საშუალება არ გააჩნდათ პირდაპირ კონტაქტში ყოფილიყვნენ არც ინფორმაციის გამგზავნთან და არც აუდიტორიის სხვა რომელიმე წევრთან. აუდიტორიის წევრთა კერძო საინფორმაციო სივრცე შეძლებისდაგვარად უნიფიცირებული იქნა. აღსანიშნავია, რომ ტრადიციულ მასობრივ საინფორმაციო საშუალებებზე დაყრდნობით საკმაოდ სწრაფად და

ადვილად იქმნებოდა ერთი ცენტრიდან კონტროლირებადი, დახურული საინფორმაციო სისტემები (2).

ყოველდღიურ ცხოვრებაში ახალი საინფორმაციო-კომპიუტერული ტექნოლოგიების დანერგვის შედეგად აუდიტორიაზე ცალმხრივად მიმართული ზემოქმედების მქონე პროფესიონალური კომუნიკატორები შეცვალა ადრესატისა და ინფორმაციის გამგზავნის ურთიერთქმედებამ. რა თქმა უნდა, ახალ საინფორმაციო სტრუქტურებში ადრესატისა და გამგზავნის ურთიერთქმედება არათანაბარუფლებიანია და ადრესატთან შედარებით გამგზავნს უფრო ძლიერი პოზიცია გააჩნია. მიუხედავად ამისა, თანამედროვე საინფორმაციო რევოლუცია ზრდის მომხმარებლის თავისუფლების ხარისხს, რომლის კერძო საინფორმაციო სივრცის საზღვრები მკვეთრად გაფართოვდა, ხოლო აღნიშნული სივრცის კონტენტური შევსება უფრო არჩევითი და ინდივიდუალიზებული გახდა.

კომუნიკაციის საშუალებების ერთ-ერთ პირველ მაგალითს წარმოადგენს კასეტური ვიდეომანტოფონი, რომლის მეშვეობითაც მნახველს საშუალება მიეცა გათავისუფლებულიყო სატელევიზიო პროგრამებისა და კინოგამქირავებლების შემქმნელთა გემოვნებისგან და დამოუკიდებლად, საკუთარი სურვილისამებრ განესაზღვრა, რა და როდის ენახა. უფრო მეტიც, ვიდეომანტოფონის საშუალებით ფილმის ან ტელეგადაცემის ნახვის თავისუფლების ხარისხი მიუახლოვდა წიგნის კითხვას: მომხმარებელს შეუძლია გაჩერდეს ნებისმიერ ადგილას, დაბრუნდეს უკან ან პირიქით, წინ გაუსწროს, რამდენჯერმე გაიმეოროს სასურველი ეპიზოდი და სხვ.

პერსონალური კომპიუტერების გაჩენამ და მათი ზემოქმედების ქვეშ საკომუნიკაციო საშუალებების სისტემათა დაქვემდებარებამ უზრუნველყო მომხმარებლის შემდგომი გათავისუფლება ტრადიციულ მასობრივ საინფორმაციო საშუალებებზე (მსს) დამოკიდებულებისგან და ფორმირება გაუკეთა ახალ აქტიურ საინფორმაციო სტრატეგიებს. 1952 წელს აი-ბი-ემ (IBM) კომპანიის ერთ-ერთი დამფუძნებლის განცხადებით, მსოფლიოს პერსპექტივაში შეიძლება მხოლოდ 5-7 კომპიუტერი გამხდარიყო საჭირო. 1960 წლამდე მსოფლიოში 7 000-მდე ელექტრომექანიკური გამომთვლელი მანქანა - კომპიუტერი გამოყენებოდა. გარდატეხა მოხდა 1993 წელს, როდესაც კომპიუტერების წარმოებამ პირველად გადააჭარბა მსუბუქი მანქანების წარმოებას და 35,4 მლნ ერთეულს მიაღწია. ინტერნეტში გაჩნდა საინფორმაციო ჰიბრიდები და განვითარდა ინტერპერსონალური ურთიერთობა ფორუმებსა და ეგრეთ წოდებულ ჩატებში (კომპიუტერული ქსელებით კომუნიკაციის საშუალება, რეალურ დროში).

მე-20 საუკუნის მეორე ნახევარში მსოფლიო საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ინფრასტრუქტურის განვითარებამ, უპირველეს ყოვლისა, გლობალურმა კომპიუტერულმა ქსელებმა და საინფორმაციო ბანკებმა, თანამგზავრულმა, ოპტიკურ-

ბოჭკოვანმა და ფიჭურმა კავშირმა ბიძგი მისცა მსოფლიო საინფორმაციო ინფრასტრუქტურისა და სივრცის ჩამოყალიბებას და შესაბამისად, საერთო-საინფორმაციო გარემოს ფორმირების წინა პირობები შექმნა.

მსოფლიო საინფორმაციო გარემოს ფორმირება წარმოადგენს გლობალიზაციისა და ინტეგრაციის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს საფუძველს, კერძოდ, ინფორმაციის მიმოცვლის არნახულმა ტემპებმა და მოცულობებმა:

- პოლიტიკურ ასპექტში — გამოიწვია საერთაშორისო ინსტიტუტების ჩამოყალიბება.
- ეკონომიკურ ასპექტში — ფართო მომსახურების მძლავრი ინდუსტრიისა და „სამომხმარებლო საზოგადოების“ ფორმირება.
- სამეცნიერო—ტექნიკურ ასპექტში — მეცნიერებატევადი ტექნოლოგიების შექმნა—განვითარება (3).

3. ციფრული უთანასწორობა, როგორც თანამედროვე საინფორმაციო რევოლუციის შედეგი

საინფორმაციო რევოლუცია საკმაოდ სწრაფად ცვლის სამყაროს და ნებისმიერ სფეროში პრინციპულად ახალ გადაწყვეტილებებსა და შესაძლებლობებს სთავაზობს. ამასთანავე, საინფორმაციო რევოლუციამ, დადებით შედეგებთან ერთად, წარმოშვა არა მხოლოდ ხარისხობრივად ახალი საინფორმაციო სტრატეგიების ტიპები, არამედ სრულიად ახალი პრობლემებიც, მათ შორის ახალი სოციალური პრობლემა - საინფორმაციო “ციფრული განხეთქილება ანუ უთანასწორობა” („დიგიტალ დივიდე“). საინფორმაციო რევოლუციას თან ახლავს ციფრული უთანასწორობა ქვეყნებსა და რეგიონებს შორის, რომლის გადწყვეტის წარმატება კვლავ ერთ-ერთ ძირითად ფაქტორად რჩება, რაც ზეგავლენას ახდენს გლობალური საინფორმაციო საზოგადოების განვითარებაზე. მხედველობაში მიიღება ის, რომ საინფორმაციო-კომპიუტერულ ტექნოლოგიებზე და კომუნიკაციის ახალ საშუალებებზე დაშვება საზოგადოებაში არათანაბრად არის გადანაწილებული. აღნიშნული ტექნოლოგიები და საშუალებები ძირითადად ხელმისაწვდომია განვითარებული ქვეყნების უზრუნველყოფილი და განათლებული მოსახლეობისთვის და პრაქტიკულად ხელმიუწვდომელია მსოფლიოს პერიფერიებში მცხოვრები, ღარიბი და დაბალი შემოსავლების მქონე ადამიანებისთვის. ციფრული უთანასწორობის აღწერის მიზნით შემოღებული იქნა ახალი ტერმინები: “საინფორმაციო სიმდიდრე” და “საინფორმაციო სიღარიბე”, რომელთა საშუალებითაც ერთმანეთისგან განასხვავებენ მათ, ვისაც შეუძლია გამოიყენოს საინფორმაციო რევოლუციის მორიგი ეტაპის ყველა მიღწევა მათგან, ვისთვისაც ჯერ კიდევ არ დაწყებულია საინფორმაციო რევოლუცია.

“ციფრული უთანასწორობის” პრობლემა ტიპიურ “ახალ სოციალურ” პრობლემას წარმოადგენს. “ციფრული უთანასწორობა” გულისხმობს უთანას-

წორობას თანამედროვე საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებზე დაშვებაში. თუმცა, ის მხოლოდ კომპიუტერზე და ინტერნეტზე დაშვების არქონამდე არ დაიყვანება: დაშვების უზრუნველყოფა არასაკმარისი პირობაა. აუცილებელია, რომ ადამიანებს შეეძლოთ ამ დაშვების სათანადოდ გამოყენება. თანამედროვე საინფორმაციო ტექნოლოგიებთან დაკავშირებული ცოდნა და უნარები სოციალური უნარია, რომელიც სწრაფად გარდაიქმნება “საყოველთაო უნარში”, ისევე, როგორც კითხვისა და წერის უნარი მშობლიურ ენაზე (4). აღსანიშნავია, რომ მოსახლეობის კომპიუტერული-საინფორმაციო განათლების დონის მიხედვით უთანასწორობის მიღმა ციფრული უთანასწორობის ერთმანეთთან მჭიდროდ დაკავშირებული, სულ მცირე ორი ასპექტი დგას. უპირველეს ყოვლისა, ეს არის მოტივაციის არარსებობა, როდესაც ადამიანებს არ სურთ გამოიყენონ საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები მიუხედავად იმისა, რომ მათ ამის საშუალება გააჩნიათ, და მეორე, ციფრული უთანასწორობა ჩნდება საინფორმაციო შინაარსის ანუ ეგრეთ წოდებული კონტენტის არასაკმარისობის დროს: მოტივაციის არარსებობა ხშირად აიხსნება იმით, რომ მომხმარებელს არ შეუძლია ინტერნეტის საშუალებით მიიღოს სასურველი ინფორმაცია ან შესაბამისი მომსახურება.

ზემოთქმულიდან გამომდინარე, ციფრული უთანასწორობა - ეს არის საზოგადოების დანაწევრება პრინციპით, რომელიც ითვალისწინებს ციფრული ტექნოლოგიების სამყაროში მათ ჩართულობას. საინფორმაციო კულტურა და შესაბამისად, საინფორმაციო უთანასწორობა მეტად ზოგადი ცნებაა, რომელიც საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების ფლობის გარდა, ინფორმაციის შესაბამისად გამოყენების უნარსაც გულისხმობს. ძირითადი საინფორმაციო უნარები მოიცავს: ინფორმაციის აუცილებლობის გაგების უნარს და განსაზღვრას, როგორ შეიძლება მისი მოძიება; ინფორმაციის მოძიების სტრატეგიის შემუშავების უნარს და საჭირო ინფორმაციის მოძიებას; სხვადასხვა წყაროებიდან მიღებული ინფორმაციის შედარების უნარს და ასევე, მოპოვებული ინფორმაციის გამოყენებასა და მის გადაცემას დაინტერესებული პირებისათვის (5).

ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს პრობლემას წარმოადგენს კომპიუტერული განათლებისა და თანამედროვე საინფორმაციო კულტურის მქონე კადრების მომზადება და გადამზადება, რაც ხელს უწყობს მოქალაქეთა სოციალურ-ეკონომიკური შესაძლებლობების ამაღლებას.

ციფრული უთანასწორობის აღმოფხვრაში დიდ როლს თამაშობს ფართოზოლოვან ინტერნეტზე დაშვება, რომლის გარეშეც წარმოუდგენელია ისეთ სისტემებთან ნორმალური მუშაობა, როგორიცაა დისტანციური განათლება და მედიცინა, სპორტის, ტურიზმის, კულტურის და სხვა სფეროების მუშაობა თუ სხვ.

რა თქმა უნდა, ინტერნეტის მომხმარებლის უსაზღვრო თავისუფლებაზე ლაპარაკი ზედმეტია, თუნ-

დაც იმიტომ, რომ ვირტუალურ რეალობაში ურთიერთობა კვლავ გრძელდება და ემყარება ტრადიციულ იერარქიულ სოციალურ მოდელებს და არანაირად არ წარმოადგენს “ვირტუალურ ანარქიას”, რასაც პირველი მომხმარებლები თავდაპირველად ვარაუდობდნენ. მიუხედავად ამისა, ტრადიციულისგან განსხვავებით, კომუნიკაციის ახალი საშუალებები სულ უფრო რთულად ექვემდებარებიან ორგანიზაციასა და გარე კონტროლს, ხოლო მათ მოხმარებას ინდივიდი ხარისხობრივად სრულიად განსხვავებულ საინფორმაციო სივრცეში გადაჰყავს.

საინფორმაციო რევოლუციისა და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების მძაფრი და სწრაფი განვითარების წყალობით, სამეურნეო ცხოვრების ინტერნაციონალიზაცია, გასული საუკუნის ბოლო ათწლეულებში, საგრძნობლად დაჩქარდა და გაძლიერდა. თანამგზავრების დახმარებით დედამიწის ნაბისმიერი წერტილიდან აბონენტებს შეუძლიათ დაუკავშირდნენ ერთმანეთს მობილური ტელეფონების, ტელეფაქსის, ინტერნეტის საშუალებით. უახლესმა სატელეკომუნიკაციო და საინფორმაციო ტექნოლოგიებმა შექმნეს ზენაციონალური ხიდეები, რომელთა წყალობითაც ნებისმიერ ინფორმაციას შეუძლია ადვილად გადალახოს ფიზიკური ხასიათის დაბრკოლებები და სახელმწიფო საზღვრები. ჩამოყალიბდა გლობალური “კიბერსივრცე”. თანამედროვე სატელეკომუნიკაციო სისტემები, რომლებიც საშუალებას გვაძლევენ დროის რეალურ რეჟიმში მივიღოთ აუცილებელი ინფორმაცია ნებისმიერი მანძილიდან და სწრაფად მივიღოთ გადაწყვეტილებები, უპრეცედენტოდ აიოლებენ კაპიტალის საერთაშორისო ინვესტირების, წარმოების კოოპერირებისა და მარკეტინგის ორგანიზებას. საინფორმაციო რევოლუციის მეშვეობით არსებითად ყალიბდება ახალი მსოფლიო ეკონომიკა, რომლის პირობებშიც სახელმწიფოებრივი საზღვრები შეუქცევადად იშლება (6).

4. საინფორმაციო რევოლუცია: რა ხდება საქართველოში?

საინფორმაციო რევოლუციის სისტემატური ემპირიული კვლევების არარსებობა აძნელებს მის თეორიულ გაანალიზებას საქართველოსთვის და აქტუალური ხდება ისეთი საკითხები, როგორიცაა საინფორმაციო რევოლუციის რა სტადიაზე იმყოფება ქვეყანა, არსებობს თუ არა ციფრული უთანასწორობა და რამდენად ღრმაა იგი, და ასევე, მოსახლეობის განსაკუთრებით რომელ ფფუფებსა და ფენებს შეეხო ეს უთანასწორობა.

ამავდროულად, ბოლო წლების განმავლობაში კომპიუტერიზაციის მიღწევები საკმაოდ მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა.

ბოლო პერიოდში მნიშვნელოვანი ძვრები შეიმჩნევა საქართველოში ელექტრონული

საკომუნიკაციო ინფრასტრუქტურის განვითარებაში, რაც მნიშვნელოვანწილად განპირობებულია თანამედროვე საკომუნიკაციო სისტემების ათვისე-

ბით, დანერგვითა და გამოყენებით, მაგრამ აღსანიშნავია საქართველოს მნიშვნელოვანი ჩამორჩენა მსოფლიო თანამედროვე დონესთან შედარებით. საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლასთან დაკავშირებით, საქართველოს სატელეკომუნიკაციო სფერო მნიშვნელოვანი ცვლილებები განიცადა. არსებული ინფრასტრუქტურა ვერ აკმაყოფილებდა მოთხოვნებს თანამედროვე ტელეკომუნიკაციებზე, რასაც განაპირობებდა დარგში შესაბამისი ინვესტიციების ნაკლებობა და ტელეკომუნიკაციების სისტემის ნელი მოდერნიზაცია.

90-იანი წლების დასაწყისისთვის ინფორმაციზაციის სფეროში სიტუაცია სრულიად უიმედო ჩანდა: მიუხედავად დიდი თანხებისა, რომლებიც ჩაიდო 80-იანი წლების მეორე ნახევარში ჩასახულ საინფორმაციო საზოგადოებაში საბჭოთა კავშირის “ჩასაყენებლად”, კომპიუტერების წარმოებისთვის განკუთვნილი ახალი ქარხნები, პოსტსაბჭოთა ეპოქაში საერთოდ უმოქმედო აღმოჩნდა, ხოლო სამამულო მიკროელექტრონიკის წარმოება - არაკონკურენტუნარიანი. 1999 წლიდან ეკონომიკის ამ სექტორში საქართველომ დაიწყო სტრუქტურული და ინსტიტუციონალური რეფორმების გატარება, დარგის ლიბერალიზაცია და ფიქსირებული ქსელების პრივატიზაციამდე სექტორი გახსნა კონკურენციისათვის.

ინფორმაციისა და საინფორმაციო ტექნოლოგიების სექტორი ქვეყნის ეკონომიკაში ითვალისწინებს:

- საინფორმაციო გარემოს, რომელიც თავის მხრივ მოიცავს საინფორმაციო სივრცესა და ინფრასტრუქტურას;
- სახელმწიფო, არასამთავრობო და კერძო სტრუქტურების სიმრავლეს, რომლებიც ახორციელებენ ინფორმაციისა და ცოდნის ინდუსტრიალიზაციას და ავითარებენ ინფორმაციისა და საინფორმაციო—საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების ინდუსტრიას;
- ელექტრონულ საკომუნიკაციო ინფრასტრუქტურას (გლობალური კომპიუტერული ქსელები, ინტერნეტი), რაც უზრუნველყოფს საზოგადოებისათვის ინფორმაციის ხელმისაწვდომობას;
- ელექტრონული საინფორმაციო ინფრასტრუქტურა (საინფორმაციო ბანკები, კომპიუტერული სისტემები) უზრუნველყოფს ინფორმაციის ადეკვატურ აღქმასა და საზოგადოების საინფორმაციო მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებას;
- საზოგადოებასა და სახელმწიფო მართვის აპარატში ინფორმაციასთან მუშაობის ცოდნის ფორმირებასა და ინფორმაციის როლისა და მნიშვნელობის გათავისებას გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება.

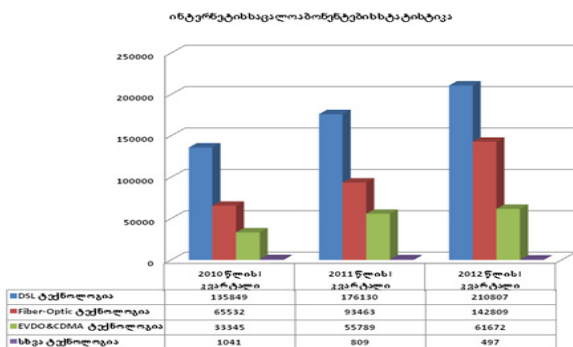
ბოლო წლების განმავლობაში საქართველოში ტელეკომუნიკაციების სფერო ძირეულად შეიცვალა. ფიქსირებული ხაზების რაოდენობა იზრდებოდა; ეს ტენდენცია ამჟამადც გრძელდება, თუმცა, მას უკვე გადააჭარბა უსადენო ფიქსირებული ქსელების

რაოდენობამ. მაგალითად, დღეისათვის მაგთი ფიქსის სიგნალით დაფარულია საქართველოს ტერიტორიის 65% და მისი დაფარვის არეალი დღითიდღე იზრდება; დაარსდა ახალი კერძო კომპანიები; დაიწყო ბაზრის ლიბერალიზაცია და ბაზარზე გაჩნდნენ ახალი კონკურენტები. მათი უმრავლესობა უცხოური ინვესტიციების ხარჯზე დაარსდა, რამაც ხელი შეუწყო სპეციფიკური გარემოს ჩამოყალიბებას. ამჟამინდელი სატელეფონო მომსახურების ბაზარი მომხმარებლებს სთავაზობს თანამედროვე სატელეკომუნიკაციო მომსახურებას, რომელსაც ახორციელებენ კერძო და სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული კომპანიები. მათი ქსელები აღჭურვილია თანამედროვე ტექნიკით და მომსახურებაც საკმაოდ მაღალი ხარისხისაა.

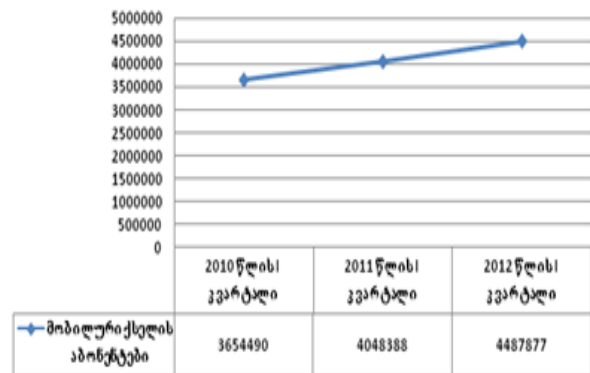
ამავე დროს, ქსელების მოდერნიზაციის მცდელობათა მიუხედავად, ციფრულ ტექნოლოგიაზე გადასვლა ჯერჯერობით ნელა მიმდინარეობს და სრულად განხორციელებულია მხოლოდ თბილისსა და საქართველოს ზოგიერთი შედარებით დიდი ქალაქის ცალკეულ უბანში.

საქართველოს სატელეკომუნიკაციო სფერო შეგვიძლია წარმოვადგინოთ იმ სეგმენტების განხილვით, სადაც, უკანასკნელ პერიოდში, აღინიშნა ნიშანდობლივი ზრდის ტენდენციები, რაზეც თვალნათლივ მიგვითითებს ისეთი სტატისტიკური მონაცემები, როგორიცაა ინტერნეტის საცალო აბონენტების სტატისტიკა, მობილური ქსელის აბონენტების სტატისტიკა, მობილურ ქსელში პორტირებული აბონენტების სტატისტიკა, ფიქსირებული ქსელის აბონენტების სტატისტიკა, ტელე-რადიო მაუწყებლების სტატისტიკა (7). (იხილეთ გრაფიკები 1-6).

გრაფიკი 1. ინტერნეტის საცალო აბონენტების სტატისტიკა

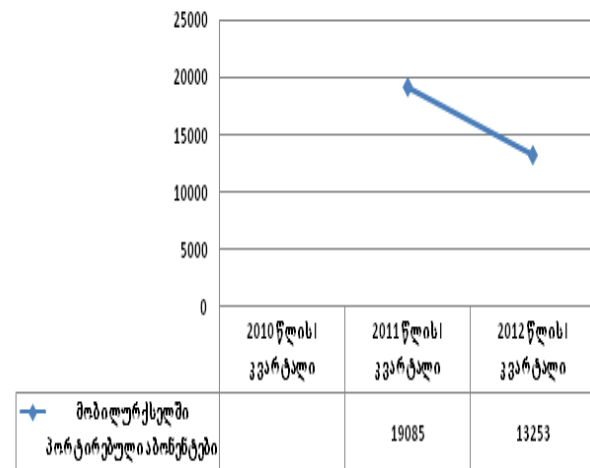

მობილური ქსელის აბონენტების სტატისტიკა

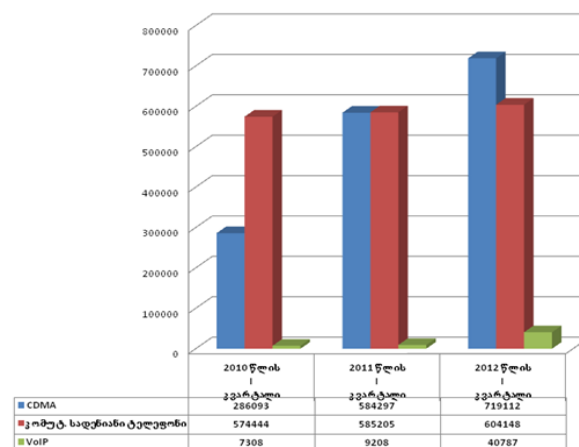
გრაფიკი 2. მობილური ქსელის აბონენტების სტატისტიკა

მობილურ ქსელში პორტირებული აბონენტების სტატისტიკა

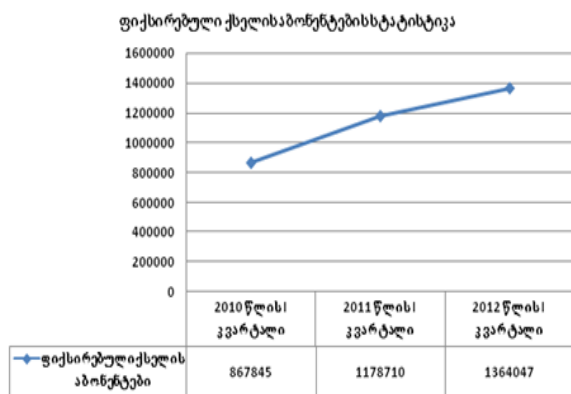

გრაფიკი 3. მობილურ ქსელში პორტირებული აბონენტების სტატისტიკა

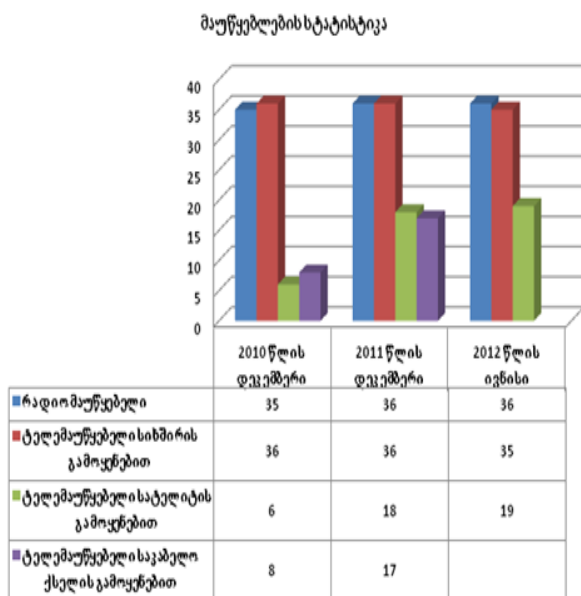
ფიქსირებული ქსელის აბონენტების სტატისტიკა

გრაფიკი 4. ფიქსირებული ქსელის აბონენტების სტატისტიკა

გრაფიკი 5. ფიქსირებული ქსელის აბონენტების სტატისტიკა

გრაფიკი 6. მაუწყებლების სტატისტიკა

აღნიშნული ვითარების “გამოსწორების” გზები სატელეკომუნიკაციო დარგში ახალი

ინვესტიციების განხორციელებით არის შესაძლებელი. აგრეთვე, აღსანიშნავია, რომ

კონკურენტული მოთხოვნის დაკმაყოფილების პარალელურად განსახორციელებელია სოციალურად დაუცველი ფენების სატელეკომუნიკაციო მომსახურებაზე ხელმისაწვდომობისა და მათი უფლებების დაცვის საკითხების გადაჭრა, რაც იმაზე მიგვანიშნებს, რომ მომავალში, სატელეკომუნიკაციო დარგის განვითარების თვალსაზრისით, დიდი მნიშვნელობა უნდა მიენიჭოს უნივერსალური მომსახურების რეგულირების საკითხს.

ამასთანავე, მიუხედავად იმისა, რომ საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები ქვეყნის ეკონომიკური ზრდის განმაპირობებელი ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია, საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების განვითარება არ უნდა იქცეს

უაზრო თვითმიზნად, არამედ ამა თუ იმ ქვეყნისა და რეგიონის სპეციფიკური მიზნებისა და საჭიროებების შესაბამისად ჯეროვნად უნდა განისაზღვროს კონკრეტულად, რა ტიპის ტექნოლოგიები იქნება უფრო ეფექტური.

აუცილებელია ქვეყნის საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების თანამედროვე მოდელის ინფრასტრუქტურის აგება, რომელიც უზრუნველყოფილი იქნება როგორც ტრადიციული, ისე ახალი თაობის ქსელური ტექნოლოგიების გამოყენებით და ამასთანავე, მოსახლეობის, სამთავრობო, ბიზნეს და არასამთავრობო სექტორის, სამეცნიერო-საგანმანათლებლო სფეროს უზრუნველყოფა შესაბამისი საინფორმაციო და სატელეკომუნიკაციო ტექნიკური საშუალებებითა და მომსახურებით.

ქვეყნის მოდერნიზაციისა და ინოვაციური განვითარების კურსი, ინოვაციური საქმიანობისა და საინფორმაციო საზოგადოების განვითარების შემდგომი გაფართოება არსებული სიტუაციის გაუმჯობესების საინდიკატორია.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Gatune J. Navigating the Information Revolution - Choices for Laggard Countries, RAND Corporation, 2007
2. Трахтенберг А.Д. Информационная революция и информационный раскол: что происходит в России? Научный ежегодник Института философии и права УрО РАН.– Екатеринбург, 2005.– 2004 Вып. 5.
3. “saqarTvelosTvis sainformacio da sakomunikacio teqnologiebis ganviTarebis CarCo-programa”. UNDP Georgia, NCTeam (CIMS Consulting). Tbilisi, 2004
4. Дьякова Е. Г. Социокультурные аспекты и национальные модели решения проблемы информационного неравенства, 2012
<http://www.km.ru/referats/332491-sotsiokulturnye-aspekty-i-natsionalnye-modeli-resheniya-problemy-informatsionnogo-neravenstva>
5. Бекетов Н. Информационное разнообразие и цифровое неравенство в развитии России. «Информационные Ресурсы России», №5, 2009
http://www.aselibrary.ru/digital_resources/journal/irr/2009/number_5/number_5_3/number_5_3976/
6. <http://praporshchikskila.wordpress.com/2011/0-1/24/%E1%83%AC%E1%83%94%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%9A%E1%83%98-%E1%83%92%E1%83%9A%E1%83%9D%E1%83%91%E1%83%90%E1%83%9A%E1%83%98%E1%83%96%E1%83%90%E1%83%AA%E1%83%98%E1%83%98%E1%83%A1%E1%83%90-%E1%83%93%E1%83%90/>
7. საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის საიტი http://www.gncc.ge/index.php?lang_id=GEO&sec_id=5706